

sitruuna

VUORTEN LAULU

NGUYỄN PHAN QUẾ MAI

VUORTEN LAULU

VUORTEN
LAULU

NGUYỄN PHAN QUẾ MAI

Suomentanut Elina Salonen

sitruuna

Englanninkielinen alkuteos *The Mountains Sing*
Copyright © 2020 Nguyễn Phan Quế Mai

Published by arrangement with Algonquin Books of Chapel Hill,
a division of Workman Publishing Co., Inc., New York.

Taiton suunnittelu: Anne Winslow

Kannen suunnittelu: Mumtaz Mustapha

Kannen kuvat: valokuva Ô Quy Hồ -solasta: Trần Vũ Quang Duy,
Getty Images; lehtikuvio: Tamashi Elegant Graphic Collection

1. painos

Painopaikka ScandBook UAB, 2022

Sitruuna Kustannus Oy

www.sitruunakustannus.fi

Isoäidilleni, joka menehtyi nälänhädässä; isoisälleni,
joka sai surmansa maaudistuksessa, ja enolleni, jonka
nuoruus kului Vietnamin sodassa. Niille miljoonille
ihmisille, niin vietnamilaisille kuin muillekin,
jotka menettivät sodassa henkensä. Säästyköön
planeettamme vastedes aseellisilta selkkauksilta.

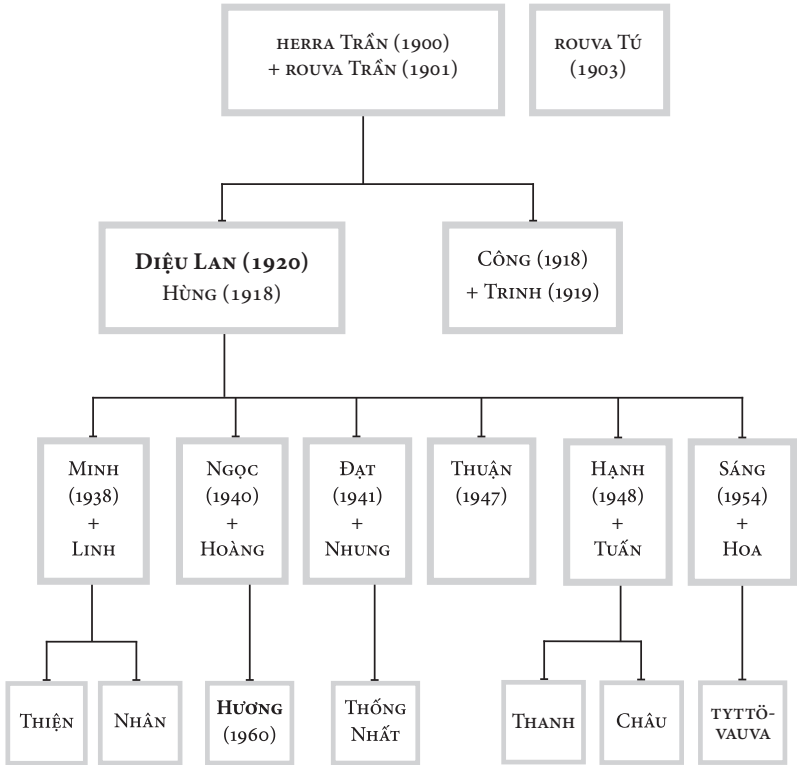
Tämä tarina on fiktiivinen. Historialliset tapahtumat ovat todellisia, mutta nimet, henkilöt ja juonikuviot ovat kirjailijan mielikuvituksen tuotetta. Mahdolliset yhtäläisyydet todellisiin eläviin tai edesmenneisiin ihmisiin ovat sattumaa.

SISÄLTÖ

Korkeat vuoret	9
Veritahraiset riisinjyvät	11
Ennustaja	26
Valoa ja pimeyttä	49
Nälänhätä	84
Lahja isältä	104
Maaudistus	136
Matka etelään	154
Taival	171
Äidin salaisuus	203
Määränpää	233
Maalaistollo	256
Tie onneen	283
Minh-eno	296
Vihollisten kohtaaminen	326
Taivaaseen asti kaikuva laulu	339
Kiitokset	341
Vuorenrinteeltä toiselle	344

TRẦN NIEN SUKUPUU

Korkeat vuoret

Hanoi, 2012

Mummi tapasi sanoa, etteivät kuolleet sukulaistemme ka-
toa minnekään vaan jäävät varjelemaan meitä. Aistin hä-
nen katselevan minua, kun raapaisen tulitikun ja sytytän
sillä kolme suitsuketta. Niistä kohoaa oranssinsininen liekki, joka saa
mummin silmät hehkumaan sukualttarilla puisen rukouskellon ja höy-
ryävien ruoka-annosten takana. Ravistan suitsuketta sammuttaakseni
tulen. Tikkujen päät jäävät hehkumaan, ja tuoksuva savu kiemurtelee
taivaita kohti kutsuen vainajien henkiä tulemaan luokseni.

”Mummi”, kuiskaan ja nostan suitsukkeen pääni ylle. Mummi
hymyilee minulle maailmojamme erottavan harson läpi.

”Minulla on sinua ikävä.”

Avonaisesta ikkunasta puhaltava tuulenvire hyväilee kasvojani
kuin mummin käsi.

”Hương, rakas lapsenlapseni”, pihalla seisovat puut havisevat hänen äänellään. ”Olen aina luonasi.”

Panen suitsukkeen kulhoon mummin muotokuvan eteen. Sen utu hyväilee hänen pehmeitä piirteitään. Katselen hänen kaulassaan olevia arpia.

”Muista, mitä olen sanonut, kultaseni”, hän hymisee oksien kahistessa. ”Vietnamaisten koettelemukset ovat kuin korkeita vuoria. Jos seisot liian lähellä, et huomaa niiden huippuja, mutta jos maltat astella etäämmälle, näet koko maiseman...”

Veritahraiset riisinjyvät

Hanoi, 1972–1973

Kävelemme kohti koulua, ja mummi pitää minua kädestä. Peltikattoisten talojen takaa pilkistävä aurinko näyttää suurelta kananmunankeltuaiselta. Taivas on samaa sinisen sävyä kuin äidin lempipaita. Mietin, missä äiti on nyt. Onko hän löytänyt isän?

Maata pyyhkäisee tuulenpuuska, joka pöllyttää ilmaan tomua. Nostan takkini kauluksen pystyyn. Mummi kumartuu ja peittää kasvoni nenäliinallaan. Toisen kätensä hän kohottaa omien kasvojensa suojaksi. Koululaukkuni roikkuu hänen käsivarrellaan.

Pölyn laskeuduttua jatkamme matkaa. Höristän korviani, mutten kuule lintujen laulua. Silmäilen maastoa, mutten näe yhtäkään kukkaa. Ympärillä ei ole vihreää ruohoa vaan pelkkiä tiilikasoja ja vääntynyttä metallia.

”Guava, varo.” Mummi vetää minut kauemmas pommin jättämästä kuopasta. Hän kutsuu minua lempinimellä suojellakseen minua pahoilta hengiltä. Mummi uskoo niiden leijailevan yläpuolellamme ja etsivän somia lapsia kaapattavakseen. Niitä kuulemma houkuttelisi oikea nimeni Hương, joka merkitsee tuoksua.

”Kun tulet koulusta, saat lempiruokaasi”, mummi sanoo.

”Riisinuudelikeittoako?” Riemastun niin, että hypähdän.

”Juuri niin. Pommitukset ovat vaikeuttaneet ruoanlaittoa, mutta nyt on ollut hiljaisempaa, ja sitä on syytä juhlia.”

Ennen kuin ehdin vastata, ilmoille puhkeaa sireenin ujellus. Puuhun kiinnitetystä kaiuttimesta pauhaa naisen ääni: ”Huomio! Huomio! Yhdysvaltojen pommikoneet lähestyvät Hanoita. Ne ovat sadan kilometrin päässä.”

”*Ôi trời đất ơi!*” Mummi huutaa apuun taivasta ja maata. Hän pinkaisee juoksuun vetäen minut mukaansa. Taloista virtaa ihmisiä kuin muurahaisia tuhotuista pesistään. Sireenien ääni raikuu kaukaa Hanoin oopperatalon katolta.

”Tuonne!” Mummi säntää tienlaitaan kaivetun pommisuojan luo. Hän nostaa painavaa betonikantta.

”Tänne ei mahdu”, sisältä huudetaan. Pyöreässä kuopassa on tilaa juuri ja juuri yhdelle ihmiselle, ja siellä kyyköttää mies. Kuravesi yltää hänen rintaansa asti.

Mummi sulkee kannen kiireesti. Hän vetää minut perässään kohti toista pommisuoja.

”Huomio! Huomio! Yhdysvaltojen pommikoneet lähestyvät Hanoita. Ne ovat kuudenkymmenen kilometrin päässä. Armeijamme valmistautuu taistelemaan.” Naisen ääni on entistä kiihtyneempi. Sireenit ulvovat korviahuumaavasti.

Kaikki pommisuojat ovat täynnä. Ympärillämme räpiköi ihmisiä kuin siipirikkoja lintuja hyläten maahan polkupyöriä, rattaita, olkalaukkuja. Yksinään seisova pikkutyttö huutaa vanhempiaan.

”Huomio! Huomio! Yhdysvaltojen pommikoneet lähestyvät Hanoita. Ne ovat kolmenkymmenen kilometrin päässä.”

Pelko tekee minut niin kömpelöksi, että kompastun ja kaadun.

Mummi vetää minut ylös. Hän heittää koululaukkuni tienvarteen ja kumartuu, jotta voin hypätä hänen selkäänsä. Hän nappaa kiinni polvitaipeistani ja säntää juoksuun.

Jyrisevä ääni lähestyy. Jossakin kaukana räjähtelee. Takerrun hikisillä käsilläni mummin olkapäihin ja painan kasvoni hänen niskaansa.

”Huomio! Huomio! Tulossa on lisää Yhdysvaltojen pommikoneita. Ne ovat sadan kilometrin päässä.”

”Juoskaa kouluun! Sitä ne eivät pommitta”, mummi huutaa naisille, jotka kantavat lapsiaan sylissään tai selässään. Mummi on vahva viisikymmentäkaksivuotiaaksi. Hän porhaltaa naisten ohi ja saa pian kiinni edellämme pakenevat ihmiset. Hytkyn hänen selässään ja painan kasvoni pitkään mustaan tukkaan, joka tuoksuu samalta kuin äidin hiukset. Kunhan vain saan hengittää tuota tuoksua, olen turvassa.

”Hương, juokse omin jaloin.” Mummi huohottaa laskettuaan minut maahan kouluni edessä. Hän vetää minut perässään pihalle. Rakennuksen juurella on vapaa pommisuoja, ja mummi hyppää sinne. Liu’un hänen viereensä, ja hyytävä vesi nousee vyötäröni asti. Se on kamalan kylmää. Talvi on alullaan.

Mummi vetää kannen kiinni. Hän puristaa minut syliinsä, ja tunnen hänen sydämensä rummuttavan. Kiitän Buddhaa tästä pommisuojusta, joka on riittävän suuri meille kahdelle. Ajattelen huolissani rintamalla olevia vanhempiani. Milloin he tulisivat takaisin? Ovatko he nähneet Đạt-, Thuận- ja Sảng-enoa?

Räjähdykset lähestyvät. Maa tärähtelee kuin järistyksen kourissa. Painan kädet korvilleni. Vesi räiskyy ylöspäin ja kastelee kasvoni ja hiukseni, sumentaa näköni. Pommisuojan kannessa on rako, josta